

Treffsikkert søk på

Nå kan du snart bruke norske MeSH ved søk etter litteratur i databaser. Da blir det lettere å finne fram til artikler som omhandler akkurat det temaet du er interessert i.

Av Sigrun Espelien Aasen, forskningsbibliotekar i Helsebiblioteket.no

MESH (Medical Subject Headings) er det mest brukt begreps- eller emneordsystem for medisin og helsefag. Det brukes til å beskrive innholdet i artikler samlet i databaser som i Medline/PubMed, Cinahl, SveMed+ og flere. Nå kan du snart bruke norske MeSH ved søk etter litteratur i disse databasene. Alle MeSH innen psykiatri, psykologi og rusmiddelfeltet er oversatt til norsk.

Bedre faglig oppdatering

Det er viktig å forstå begrepene du søker på når du trenger mer kunnskap om et tema. Om du søker på et begrep i Google, uansett skrivemåte, vil du få en mengde treff. Problemet er å finne lite, men pålitelig og relevant litteratur.

Via nettstedet www.helsebiblioteket.no har norske helsearbeidere tilgang til viktige databaser, tidsskrifter og oppslagsverk. Mange av disse er engelskspråklige og av høy kvalitet.

Helsebiblioteket har som mål å gjøre tilgangen til nyttig og pålitelig litteratur så enkel som mulig for de som ønsker faglig oppdatering innen sitt felt. Kontakten med brukerne er viktig for å få tilbakemelding om hva som kan forbedres. Blant helsearbeidere nevnes det at tross i tilgang til de beste internasjonale oppslagsverk, referansedatabaser og tidsskrifter, er språket en barriere.

Hvilke søkeord vil du bruke på engelsk for å finne litteratur om spørsmålene: Er innlegging på institusjon beste løsning? Hva er effekten av nye behandlingsmetoder for rusavhengige? Hvordan går det med folk med rusproblemer – hva er prognosen? Hva kjennetegner ungdom som starter med rus?

Mange råd kan gis om hvordan søk etter litteratur i ulike kilder og databaser best kan gjøres, men vel så viktig er det å forstå hva søkeordene betyr. For mange vil det være enklere å forstå et begrep på norsk. Ved å søke på norske MeSH i engelskspråklige databaser, vil trolig litteraturen du finner samsvare med det du søker etter og motivasjonen

til å lese dette på engelsk sannsynligvis øke.

Helsebiblioteket startet prosjektet med å oversette MeSH til norsk i 2009 og har som mål å fullføre oversettelsen av termene i 2013 og oversettelsen av definisjonene i 2014.

Bedre kommunikasjon

Helsepersonell skal også kommunisere med pasienter, medier og instanser der rent medisinske termer ikke nødvendigvis er velkjente. Forstår alle at en bipolar forstyrrelse er det samme som en manisk-depressiv forstyrrelse? Er spiseforstyrrelser det samme som Anorexia Nervosa, eller er det et overordnet begrep for ulike forstyrrelser knyttet til matinntak? Er toraks det samme som brystkasse? Skulle det forresten ikke skrives thorax? Ved oversettelsen av MeSH til norsk sjekkes ordbøker, faglitteratur og endelig blir forslagene til norske termer kvalitetssikret av eksperter på fagområdene. Dette er et omfattende arbeid som vil hjelpe mange til å finne fram i begrepsjungelen som eksisterer.

Hva er MesH?

MeSH er et kontrollert og hierarkisk ordnet vokabular, og det omtales derfor som en tesaurus eller ontologi. Siden 1960 har National Library of Medicine utarbeidet emneord som innbefatter synonymer og nærliggende termer innen medisin, odontologi, psykologi og andre helsefag. Første utgave besto av 3 400 MeSH, og nå, etter 52 år, utgjør det omtrent 27 000 MeSH som oppdateres årlig. Tesaurusen utgjør totalt cirka 200 000 termer inklusive synonymer.

Hver MeSH har et unikt id-nummer som kobler sammen alle synonymer og nærliggende begreper. For å sikre entydighet har hver MeSH en definisjon med konsensus om begrepsforståelsen. Indeksering og søk forenkles ved at det kun er behov for én term tilhørende en MeSH for å aktivere de øvrige med samme id-nummer. Det sikrer bedre gjenfinning enn ved tradisjonelt søk på enkelttermer.

norsk

Bruksnytte

Referansedatabasene PubMed/Medline, Cinahl, Embase og Cochrane Library med oppsummert forskning bruker engelsk MeSH. SveMed+, som driftes av Karolinska institutet i Stockholm, indekserer viktige norske helsefagtidsskrifter med svenske og engelske MeSH, og gir fri tilgang til databasen. Nå har de inkludert norske MeSH i databasen og merker en betydelig økning i bruk fra norske ip-adresser. Siden hver MeSH bruker samme id-nummer er det en enkel operasjon som gir stor gevinst.

MeSH er oversatt og under oversettelse til 24 språk, blant annet svensk, finsk, tysk, fransk, italiensk, spansk, portugisisk og russisk. Etablering av flerspråklige ordbøker basert på MeSH er delvis etablert og underveis, samt arbeid med mapping mellom standardiserte medisinske vokabularer og kodesystemer som ICD-10 i UMLS (Unified Medical Language System).

Oppslagsverket Best Practice er interessert i å legge norske MeSH inn i sin termbase for å gjøre den mer tilgjengelig for norske brukere. De bruker ikke MeSH som begrepssystem, men mapper MeSH med begrepene de bruker og der dette fungerer gjør det gjenfinningen av litteratur enklere for mange.

I Norge var Helsebiblioteket.no pådriver for oversettelsen av MeSH grunnet nettstedets behov for standardiserte emneord. Et økende krav til norsk medisinsk fagspråk og krav til helsepersonell om at deres virksomhet skal være kunnskapsbasert var også

viktige grunner til avgjørelsen. Tidsskrift for Den norske legeforening har vært en viktig støttespiller fra starten av. De forstod betydningen av dette arbeidet og sørget for nødvendige bidrag for framdrift i prosjektet som var helt avhengig av eksterne midler.

Helsedirektoratet etablerer nå helseportalen www.helsenorge.no og har besluttet å bruke norske MeSH som emneord. Den amerikanske helseportalen MedlinePlus, laget av National Library of Medicine, bruker MeSH, er av høy standard, fritt tilgjengelig og brukes mye. Helsenorge.no og Helsebiblioteket.no

NORSKE SØKEORD: Det blir lettere å søke når man kan bruke norske ord for å finne artikler. Illustrasjonsfoto: Colourbox

«Problemet er å finne lite, men pålitelig og relevant litteratur.»

kan gjenbruke mye av deres arbeid når det gjelder bruk av emneord.

Tidsskrift for Den norske legeforening og Den norske tannlegeforenings Tidende ønsker å bruke norske MeSH ved indeksering av sine artikler. Vi tror flere vil komme etter.

Medisinske bibliotek ved universitetene bruker MeSH til indeksering av sin litteratur i BIBSYS. Likeså sykehusbibliotekene og andre fagbibliotek. Sannsynligvis vil alle helsefagutdanninger ta i bruk norske MeSH så snart de legges ut på nettet fritt tilgjengelig for alle.

Database for norske og engelske MeSH kommer høsten 2013. ■